

Kardinal Josip Bozanić, nadbiskup zagrebački i veliki kancelar KBF-a
Homilija na početku akademske god. 2013./2014.
Katedrala, 2. listopada 2013. godine.
Čitanja: Izl 23, 20-23; Lk 24, 13-35

Dragi zagrebački sveučilištarci;
veleučena gospodo rektori Sveučilišta u Zagrebu
i Hrvatskog katoličkog sveučilišta;
cijenjeni dekani, profesorice i profesori;
dragi studenti i studentice, braćo i sestre!

1. Drago mi je da je naše slavlje i molitva na početku ove akademske godine vezana uz spomen svetih anđela čuvara. U vremenu u kojemu živimo govor o anđelima neki smještaju u područje bajkovitosti i djetinjarija, dok ga drugi vide kao ozračje opće religioznosti, umjetničkih nadahnuća i slutnja koje postoje u čovjeku.

Za nas kršćane anđeli su stvorenja koja su usko povezana s Božjom prisutnošću; stvorenja koja nas upozoravaju da se svijet ne može svesti isključivo na materijalnu zbilju. Anđeli su uprisutnjenje Božje blizine i svetosti za koju je zapadna civilizacija izgubila osjetljivost i zbog toga se često nalazi u dubokoj krizi i nesigurnosti. Sam naziv – *anđeli* – odražava njihovu narav i postojanje. Oni su *poslanici i glasnici*. Oni nas trajno upućuju na Boga, na otisak Božjega bića u nama, na naše usmjerenje prema besmrtnosti i na življenje zajedništva s Bogom.

Poznato nam je da je Bog u čovjeka usadio želju da spozna istinu i dopre do nje. U tome nastojanju, otkrivajući zakonitosti stvorenoga svijeta, uvijek nailazi i na svoja ograničenja. Tako se nalazi i pred anđeoskim bićima.

Književnost, likovne i druge umjetnosti pokušavaju dočarati izgled tih bića, najčešće na temelju Knjige Otkrivenja koja donosi složen govor mističnoga viđenja i objave s mnoštvom slika i značenja. Na drugim se mjestima u Svetome pismu ne nalaze pokušaji opisivanja tih bića, nego je jasno vidljiv govor o Božjoj prisutnosti.

Mi znamo da nas Bog poznaje i u vjeri susrećemo njegovu ljubav. Njegova nam prisutnost daje živjeti, ona nas prati i čuva. Kao vjernici vjerujemo u tu prisutnost i u nedokučivost Božjih načina kojima bdije nad nama. Zato se ne gubimo u pokušajima opisivanja njegove prisutnosti nedostatnim riječima i izrazima, nego smo u trajnome suodnosu s njime po vjeri, u kojoj svoje mjesto imaju i anđeli čuvari.

2. U Knjizi Izlaska Gospodin šalje svoga anđela pred svoj narod i govori: »Poštuj ga i slušaj glas njegov... ta moje je ime u njemu!« (Izl 23, 21-22). Božji glas i Božje ime, očitovanje je i objava. To posredništvo anđela drži čovjeka u Božjoj blizini, štiti od neprijatelja, ali jednako tako upozorava da čovjek ne može sam pristupiti Bogu. Bog je taj koji se iz ljubavi objavljuje i

očituje svoju naklonost. U psalmima pjevamo: »Anđelima svojim zapovijedi da te čuvaju na svim putovima tvojim« (Ps 91, 11).

Anđeli, ti Božji glasnici, naši su čuvari, kojima je zadaća da nam pomognu život trajno usmjeravati prema Bogu. Oni nam pomažu ići putem poniznosti i malenosti, otkrivati u svojim bližnjima Krista, Božje lice. Vlastitost anđela jest *služenje Bogu i poniznost*. Gledanje Božjega lica znači susret s konačnom proslavom, ali je i življenje poziva na svetost u zemaljskome životu.

Da bismo vidjeli tim pogledom, molimo za dar vjere, za dar Božjega pogleda. U tome nam pomažu anđeli čuvari: da ne prestanemo biti čuvari Božjega dara, svetohraništa njegove prisutnosti. I nije stoga čudno što se u Bibliji anđeli pojavljuju u ljudskome obličju. U samome čovjeku postoji ono što nas nadilazi, što do kraja ne razumijemo; što osjećamo kao najdublju istinu, ali ju možemo živjeti ne u svojoj dostatnosti, nego s Božjom pomoći. To smo danas došli posvjedočiti u ovome slavlju, u djetinjoj jednostavnosti moleći pomoć od Boga i njegova Svetoga Duha, moleći prisutnost anđela, koji su čuvari od zla, a istodobno i odraz Božje prisutnosti.

3. Braćo i sestre, prije deset dana papa Franjo se u Cagliariju na Sardiniji (22. rujna 2013.), obratio ljudima iz života kulture. U svome se govoru oslonio na evanđeosku perikopu o dvojici učenika na putu u Emaus, koju smo i mi uzeli za današnje misno Evandjelje. Papa je progovorio o suvremenim okolnostima u kojima živimo. Učinio je to naglasivši tri ključna pojma: *razočaranje, obeshrabrenost i nadu*. Stoga mi se čini prikladnim da se u daljnjem razmatranju prepustimo vodstvu Papinih misli s tog susreta.

Učenici su se susreli s iskustvom razočaranja pred događajima završetka Isusova zemaljskog života. Papa kaže da slično iskustvo proživljavaju ljudi danas pred oblicima krize koju on ne vidi kao tragediju, nego kao spoj opasnosti, prilike i izazova. Među opasnostima vidi poljuljanost temelja na kojima počiva ljudski život; poljuljanost kakve nije bilo unatrag prošlih stoljeća. Zatim upozorava na stav nepoštovanja prema stvorenomu svijetu, na društvenu neuravnoteženost, na snagu naoružanja, na gospodarski sustav koji je iz središta izbacio čovjeka i na njegovo mjesto postavio novac kao božanstvo.

Odgovori na velike promjene u svijetu mogu biti različiti. Jedan je razočaranje koje uvodi u mirenje s okolnostima, u nepokretnost i obeshrabrenost. Tako i učenici, nakon Isusove smrti, obeshrabreni napuštaju Jeruzalem. I danas nerijetko susrećemo isti stav. Razočarani ljudi mire se s tom situacijom i postaju nepokretni, kao da se ne ništa može učiniti.

Papa takav bolestan stav naziva »paralizom uma i volje«. Obeshrabrenost potiče na bijeg, traženje nekog svog mira; to je stav koji je sličan Pilatovu pranju ruku. To je stav koji se čini pragmatičnim, ali zanemaruje vapaj za pravednošću; zanemaruje ljudskost i društvenu odgovornost, te »vodi u individualizam, dvoličnost, ako ne i u neki oblik cinizma« – kaže papa Franjo.

4. Pitajući se kojim nam je putem ići u sadašnjemu povijesnom trenutku, Papa smatra da u traženju ispravnoga puta, različitoga od razočaranja i obeshrabrenosti, važnu ulogu ima upravo sveučilište. Sveučilište je za njega mjesto prenošenja znanja i oblikovanja za življenje mudrosti. Zato ga i vidi u trostrukom poslanju koje smatram iznimno prikladnim i za naše hrvatske okolnosti: *Sveučilište kao mjesto razlučivanja, kao mjesto građenja kulture blizine i kao mjesto odgoja za solidarnost.*

Papa Franjo promjene u tijeku naziva »promjenom epohe«. U toj promjeni i prelasku vidi boli rađanja u kojima postoji obzor života, obnova, snaga nade. U takvim vremenima ne pomažu ideologije ili djelomična čitanja stvarnosti, jer ona samo umnažaju iluziju, zavaravanja i razočaranja. Zbog toga se nalazimo pred zahtjevom da živimo bez straha i bjegova, promišljajući važeće gospodarske i društvene modele, koji promiču onaj pojam napretka koji umnaža iluzije.

Svakoga dana se susrećemo s novim ponudama, tumačenjima u kojima se teško snaći. Zato je važno razlučivanje koje nije slijepo niti improvizirano; potrebni su duhovni i etički kriteriji; potrebno je čovjeka promatrati u njegovoj cjelovitosti. Sveučilište ima poslanje – kako kaže papa Franjo – »oblikovati razlučivanje, da bi se jačala nada«.

Isus svojim učenicima ne skriva križ i prividni poraz koji je u njima rodio krizu. Naprotiv, on ih poziva na čitanje stvarnosti u svjetlu uskrsnuća. Sveučilište kao mjesto razlučivanja traži ozbiljnu pripremu, usvajanje nosivih kriterija, stjecanje znanja i hrabrost iznošenja istine.

Vrijeme krize zamućuje kriterije, zasljepljuje i unosi strah. Sveučilišna zajednica koja i sama s raznih strana doživljava teškoće, od političkih odnosa do ideoloških ucjena, ne smije odustati od svoje uloge razlučivanja, odgajanja u svjetlu traženja i promicanja istine. Obeshrabrenje i nepokretnost u sveučilišnoj zajednici bio bi ozbiljan znak neodgovornosti i prepuštanja stihiji, bez našega sudjelovanja. Kršćanin je pozvan na zauzetost, tražeći uvijek Božju snagu i svjetlo njegove prisutnosti.

5. Nadalje, sveučilište je niknulo iz *kulture blizine i susreta*. Put razlučivanja svakako vodi do sučeljavanja, ali ne i u kulturu sukoba. Sveučilište je povlašten prostor dijaloga, proučavanja i poučavanja, prepoznavanja vrijednosti i bogatstava što ih posjeduju bližnji, ne odnoseći se prema njima ravnodušno ili sa strahom.

Isus dijeli putovanje s tužnim učenicima, hoda s njima, sluša njihovo tumačenje stvarnosti i razgovara. Upravo tako u njima zahvaća ono što je prekriveno, ali prisutno; pokazuje im ono što se do kraja može shvatiti i živjeti samo uz pomoć Božje prisutnosti. U sadašnjemu hrvatskom društvu nedostaje takvo susretanje koje polazi od čežnje za istinom, kako za istinom o prošlosti, tako i o sadašnjosti. Zar nismo svjedoci trajnoga sukobljavanja koje u nama spontano rađa pitanje: Radi čega? Koja je svrha i koji su stvarni ciljevi takvih postupaka?

Kada nema susreta i otvorenosti, sveučilište odumire. Sveučilište u svojoj naravi ima dijalog, međusobne susrete na svim razinama. Upravo je to proročko poslanje sveučilišta za koje od srca

želim da ga zajedno promičemo i to baš onda kada postoje druge težnje, a to su težnje: sukobljavanja i dokidanja iskrenoga i poštenoga sučeljavanja.

6. Sveti Otac kao treću odrednicu sveučilišta navodi *solidarnost*. Sveučilište kao mjesto odgoja za solidarnost. Obnovu društva vidi u povezanosti razlučivanja stvarnosti u kojoj se ne bježi od poteškoća, u kulturi susreta iz koje nastaje zajedništvo, suosjećanje, spremnost na pomaganje. Isusa su prepoznali u lomljenju kruha.

Bilo je znakovito da je u Zagreb iz Italije, kao dobrodošlica Hrvatskoj u Europsku uniju, stigla slika 'Čudo u Emausu' i bila izložena tijekom ljeta. Čudo u Emausu je susret koji je promijenio životni put, ulio nadu, doveo do stola i prepoznavanja. To je Euharistija koja se ne završava na govoru o prošlim događajima, niti na razmatranju u samoći svojih briga, nego je prisutnost Boga koji je blizu, koji dijeli s nama težinu ljudskog života. Ta prisutnost svakomu čovjeku govori o vrijednosti koja nadilazi zemlju i materijalnu stvarnost.

Zato papa Franjo kaže: »Nema budućnosti ni za jednu zemlju, ni za jedan narod, za naš svijet, ako ne budemo znali biti solidarni«. On solidarnost vidi kao način življenja povijesti, kao životno ozračje u kojemu sukobi, napetosti, suprotnosti dosežu sklad koji rađa život. Papa vidi znakove toga novog pristupa među mladim političarima koji na drukčiji način vide politiku. Ne kaže da je to bolje, nego drukčije. Potreban je drukčiji pogled koji se mora odmaknuti od onoga što je zatvoreno u stare strahove, u stare neistine, u stara čuvanja povlastica.

7. Draga braćo i sestre, mladi općenito traže drukčiji pristup, a njihova je jezgra upravo sveučilište, u kojemu stasaju novi naraštaji. Vi, dragi studenti i profesori, kao kršćanski vjernici nosite u sebi vjeru koja potiče na razlučivanje. Učenici u Emausu su znali puno; poznavali su očekivanja starih, i svoja osobna, ali su dopustili da budu vođeni novim svjetlom.

Zato dobro upoznajte prošlost; ne dopustite da vas neznanje koči, nego – baš zato jer puno znate – budite u vjeri slobodni unoseći u društvo nove poglede, novu prisutnost Boga koji je ušao u našu povijest. Danas molimo da budete dio anđeoskoga poslanja. Nosite istinu, budite blži svima, a osobito ljudima u potrebi, i čuvajmo se međusobno, čuvajmo stvoreni svijet i našu domovinu Hrvatsku.

U doba kada se širi razočaranje, anđeli nam pokazuju ljepotu Božjega lica, pozivaju nas da pogled dignemo prema nebu. Kad smo obeshrabreni i kad se osjećamo slabima, anđeli objavljuju Božju snagu i Božju prisutnost. U osami i napuštenosti anđeli nam donose radost zajedništva.

Sveti anđeli, čuvajte studente i profesore, sve djelatnike sveučilišnih zajednica na putu vjere, nade i ljubavi tijekom nove akademske godine!
Amen.

ZAGREBAČKA NADBISKUPIJA

Tiskovni ured

HR-10000 Zagreb, Kaptol 31

tel: 01/4894-878

mob: 099/3126 605

www.zg-nadbiskupija.hr
tiskovni@zg-nadbiskupija.hr
